

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยเริ่มมีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อใช้เป็นแม่บทในการพัฒนาประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 มาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 50 ปี ซึ่งเป็นการพัฒนาที่ขาดความสมดุล เนื่องจากการบริหารการพัฒนาจากบนลงล่าง เพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้สรุปผลการพัฒนาประเทศในแต่ละช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไว้ดังนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2504-2509 รัฐมุ่งเน้นเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในรูปแบบของระบบคมนาคมและขนส่ง ระบบเมืองเพื่อการชลประทาน และพลังงานไฟฟ้า สาธารณูปการ ทั้งนี้เนื่องจากในขณะนั้นเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับภาคเกษตรกรรมเป็นหลัก ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจมีการขยายตัวมากขึ้น สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2510-2514 รัฐยึดแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 โดยขยายขอบเขต ของแผนให้ครอบคลุมถึงการพัฒนาของรัฐโดยสมบูรณ์ กระจายความเจริญให้บังเกิดผลไปทั่วประเทศในเขต ทุรกันดารและห่างไกลความเจริญและมีโครงการพิเศษนอกเหนือไปจากหน้าที่ปกติของ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ (สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, หน้า 3)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2515-2519 รัฐเริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับเศรษฐกิจ สืบเนื่องจากปัญหาการกระจายรายได้ เน้นการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพิ่มรายได้ของประชาชนในชนบทและสร้างความเท่าเทียมในการได้รับบริการของรัฐ โดยเฉพาะการศึกษาและสาธารณสุข หลังจากนั้นเศรษฐกิจโลกมีความผันผวน ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจไทยนำมาสู่ปัญหาอัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลการค้า ทำให้การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2520-2524 รัฐเน้นการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยมุ่งขยาย การผลิต การกระจายรายได้และการจ้างงานทำในภูมิภาค รักษาดุลการชำระเงินและการขาดดุลงบประมาณขณะ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-4 รัฐได้ขยายตัวในภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรอย่างต่อเนื่อง ทำให้การผลิตภาคการเกษตรลดลงและก่อให้เกิดปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ต่อมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525-2529 รัฐจึงเริ่มให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทจะเห็นได้จากการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ เช่น มีระบบการบริหารการพัฒนาชนบทแนวใหม่ประกาศใช้ พ.ศ. 2527 เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในพื้นที่ที่ตลอดจนได้มีการทำแผนเพื่อพัฒนาความมั่นคง (สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, หน้า 3)

สำหรับในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530-2534 รัฐได้เน้นการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพของการเงิน การคลัง โดยเน้นการระดมเงินออมในประเทศ เน้นการใช้จ่ายภาครัฐอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพและเน้นบทบาทภาคเอกชนในการพัฒนาจากการที่รัฐเน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้เศรษฐกิจของประเทศฟื้นตัว การกระจายงานภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพิ่มขึ้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 รัฐริเริ่มกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยการรักษาระยะเวลาการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม การกระจายรายได้และการกระจายการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและชนบทมากขึ้น และเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกันในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) จึงได้เปลี่ยนแนวคิด โดยเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพของคนและสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้นำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ ควบคู่ไปกับกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) รัฐได้ใช้แนวคิดที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”

และสร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ (สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, หน้า 4)

อย่างไรก็ดีจนมาถึงปัจจุบันประเทศไทยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) รัฐบาลได้น้อมนำและประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การพัฒนาที่ยึดหลักสมดุลยั่งยืน โดยวิสัยทัศน์ของการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ตั้งให้ความสำคัญกับการกำหนด ทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศ มีการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศ (Country Strategic Positioning) เป็นการกำหนดตำแหน่งทางยุทธศาสตร์ของประเทศที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำขึ้น ประเทศไทยเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม เป็นศูนย์กลางด้าน การขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และมีนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12, 2562, หน้า 2)

จากผลการพัฒนาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่าห้วงศวรรษได้ส่งผลให้เกิดความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ได้ทำการศึกษาตัวบ่งชี้ฐานะทางเศรษฐกิจตั้งแต่ พ.ศ. 2543–2556 ใน 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงหรือมีความยากจนหนาแน่นสูงที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปัตตานี นราธิวาส ตาก กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์และนครพนม ตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวพบว่าจังหวัดส่วนใหญ่เป็นจังหวัดชายแดนที่ประสบกับปัญหาดังกล่าว

ตาราง 1 รายชื่อจังหวัดที่ติดลำดับ 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจนสูงที่สุดหรือมีความยากจน
หนาแน่นสูงที่สุดในช่วงปี 2550-2556

ปี/ พ.ศ.	ลำดับ									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2543	อุดรธานี (81.58)	หนอง บัวลำภู (76.50)	สุรินทร์ (73.75)	นรา ธิวาส (73.30)	แม่ ฮ่อง สอน (72.83)	ยโสธร (70.22)	สระแก้ว (69.50)	เพชร บูรณ์ (69.00)	สุพรรณ บุรี (68.92)	นคร พนม (67.08)
2545	สระแก้ว (69.72)	นรา ธิวาส (67.61)	อุทัย ธานี (63.06)	หนอง บัวลำภู (62.75)	ตาก (62.67)	ศรี สะเกษ (62.54)	สุรินทร์ (60.48)	เพชร บูรณ์ (57.54)	แม่ ฮ่อง สอน (56.74)	ลำปาง (56.55)
2547	สระแก้ว (68.80)	แม่ฮ่อง สอน (59.47)	หนอง บัวลำภู (53.92)	ตาก (51.67)	ชัยภูมิ (51.62)	สุรินทร์ (51.44)	ปัตตานี (49.36)	บุรีรัมย์ (49.26)	สกล นคร (48.04)	กาฬ สินธุ์ (47.74)
2549	แม่ ฮ่อง สอน (69.55)	นราธิวา ส (66.20)	สระ แก้ว (56.26)	บุรีรัมย์ (54.53)	อุบลราช ธานี (49.29)	ปัตตานี (43.38)	ศรีสะเก ษ (43.19)	ชัยภูมิ (42.39)	กาฬ สินธุ์ (40.79)	นคร พนม (36.73)
2550	แม่ฮ่อง สอน (74.40)	นรา ธิวาส (53.40)	ศรี สะเกษ (48.93)	สระแก้ว (48.22)	บุรีรัมย์ (47.29)	ปัตตานี (44.99)	สุโขทัย (41.53)	กาฬ สินธุ์ (40.23)	ชัยภูมิ (39.74)	ตาก (37.08)
2551	แม่ ฮ่อง สอน (70.39)	กาฬสินธุ์ (57.00)	ศรีสะเก ษ (54.87)	ปัตตานี (51.07)	สระ แก้ว (46.25)	บุรีรัมย์ (42.84)	นคร พนม (40.82)	นรา ธิวาส (40.13)	ตาก (39.70)	ชัยภูมิ (39.63)
2552	แม่ ฮ่อง สอน (74.39)	ศรี สะเกษ (58.73)	นรา ธิวาส (54.94)	กาฬ สินธุ์ (51.18)	ปัตตานี (49.65)	บุรีรัมย์ (47.18)	สระแก้ว (41.73)	ยะลา (38.66)	ตาก (37.61)	นคร พนม (37.06)
2553	แม่ ฮ่อง สอน (70.39)	ศรี สะเกษ (55.79)	ปัตตานี (54.26)	กาฬ สินธุ์ (51.64)	นคร พนม (46.41)	ตาก (45.87)	สระแก้ว (40.70)	นรา ธิวาส (35.24)	บุรีรัมย์ (32.82)	อุดร ดิตถ์ (30.69)

2554	แม่ฮ่อง สอน (58.85)	ตาก (43.50)	ศรี สะเกษ (35.89)	บุรีรัมย์ (33.67)	ปัตตานี (33.39)	ยโสธร (32.45)	กาญจน บุรี (32.19)	นคร พนม (32.11)	ราชบุรี (30.10)	กาฬ สินธุ์ (28.55)
2555	แม่ ฮ่อง สอน (63.17)	ปัตตานี (46.80)	นรา ธิวาส (42.73)	กาฬ สินธุ์ (39.80)	ศรี สะเกษ (36.07)	ตาก (35.93)	นคร พนม (35.28)	สกล นคร (34.25)	บุรีรัมย์ (31.61)	มุกดา หาร (30.80)
2556	แม่ ฮ่อง สอน (65.16)	ปัตตานี (37.44)	นรา ธิวาส (35.31)	ตาก (34.00)	นคร พนม (31.13)	กาฬสินธุ์ (31.03)	มุกดา หาร (29.26)	หนอง บัวลำภู (27.38)	บุรีรัมย์ (25.35)	อุบล ราช ธานี (24.25)

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556, หน้า 4)

จากตาราง 1 พบว่า รายชื่อจังหวัดที่ติดลำดับ 1 ใน 10 จังหวัดที่มีสัดส่วนคนจน
สูงที่สุด ในปี 2556 พบว่า ที่มีความถี่ตามลำดับ ดังนี้ แม่ฮ่องสอน (11) ปัตตานี นราธิวาส
ตาก กาฬสินธุ์ บุรีรัมย์ (9) นครพนม (8) หนองบัวลำภู (4) และ มุกดาหาร อุบลราชธานี
(2) ซึ่งหมายเหตุ:ตัวเลข ในวงเล็บคือสัดส่วนคนจน และจากการศึกษาจังหวัดนครพนม
เบื้องต้น พบว่า เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นความ
แตกต่าง ของรายได้ระหว่างประชากรในเมืองกับชนบทที่เป็นเมืองชายแดน ผลิตภัณฑ์มวล
รวมของจังหวัด รายจังหวัด (GPP) ซึ่งความยากจนมีความถี่ถึง 8 ครั้ง (รายละเอียดตาม
ตาราง 1)

สำหรับเมืองนครพนมหรือจังหวัดนครพนมในปัจจุบัน อยู่ในกลุ่มภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ตั้งอยู่ปลายสุดเขตแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย ในทางกายภาพพื้นที่มีลักษณะเรียวยาวตามแนวฝั่งขวาของแม่น้ำโขง
ประมาณ 175 กิโลเมตรอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 16-18 องศาและเส้นแวงที่ 104-105 องศา
ตะวันออกเฉียงมีระยะห่างจากเมืองหลวงกรุงเทพมหานคร 735 กิโลเมตร หากกล่าวถึง
“จังหวัดนครพนม” ในอดีตภาพความเป็นเมืองชายแดน ติดกับประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว อันเงียบสงบ มีองค์พระธาตุพนมอันศักดิ์สิทธิ์ที่
พุทธศาสนิกชนเคารพนับถือและรวมกลุ่มกันมาสักการะทำบุญกันเป็นประจำ เป็นจังหวัด
ที่มีสถานที่ที่สื่อถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยเวียดนามเพราะเคยเป็นที่หลบภัย
ทางการเมืองของท่านโฮจิมินห์ อดีตประธานาธิบดีของเวียดนามในอดีตก่อนปี พ.ศ. 2500

จังหวัดนครพนมเป็นเพียงจังหวัดเล็ก ๆ ที่อยู่ในเขตพื้นที่สีแดงของรัฐบาลจากการคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ ที่เริ่มเข้ามาทางภาคอีสาน ในส่วนสภาพทางเศรษฐกิจของหมู่บ้านในจังหวัดนครพนมอยู่ในระดับที่พอประทังชีวิตได้ รายได้เป็นตัวเงินมีน้อยและในช่วงทศวรรษ 2,500 เป็นต้นมา จังหวัดนครพนมยังต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอีกห้วงเวลาหนึ่ง เนื่องจกนโยบายในการสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ เริ่มเข้มข้นขึ้นรัฐบาลโดยภายใต้การสนับสนุนของอเมริกาได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจในภาคอีสานเป็นจำนวนมากและร้อยละ 42 เป็นงบประมาณด้านการคมนาคม ความเปลี่ยนแปลงด้านคมนาคมได้ส่งผลต่อเศรษฐกิจ และชีวิตผู้คนในพื้นที่นั้น เนื่องจากได้เข้ามาสัมพันธ์ในระบบเงินงบบากขึ้นนอกจากนี้การตั้งฐานทัพอเมริกาในจังหวัดนครพนมเมื่อ พ.ศ. 2508 พบว่า เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างกะทันหัน เมื่อจังหวัดนครพนมรัฐบาลไทยตกลงให้นครพนมเป็นหนึ่งในเจ็ด เป็นฐานทัพของสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยในช่วงแรกของการพัฒนาในห้วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1, 2, 3 และฉบับที่ 4 ซึ่งเป็นยุคแรกของการวางแผนที่เน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่อเนื่องยุคผันผวนทางการเมืองที่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับการพัฒนาสังคม ซึ่งกระบวนการพัฒนาของจังหวัดนครพนมจะอยู่ในช่วงของเมืองชายแดนที่อยู่ปลายซอยหรือกั้นซอย (แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม, 2560-2564, หน้า 10)

สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับจังหวัดนครพนมหรือเมืองชายแดนนครพนม เมื่อเริ่ม เข้าสู่ยุคประชาธิปไตยที่พัฒนานั้นเสถียรภาพเศรษฐกิจมุ่งพัฒนาภูมิภาคชนบทในช่วงปลาย แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 และเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5, 6, และ 7 ที่เริ่มมองเห็นการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2534 ซึ่งอยู่ในรัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีเข้ามาบริหารประเทศ ได้แก่ การดำเนินนโยบายต่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอินโดจีน โดยการเปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า รวมทั้งดำเนินการประสานงานให้มีการเจรจาความร่วมมือระหว่างเขมร 4 ฝ่าย เพื่อยุติการสู้รบและจัดตั้งรัฐบาลภายใต้การนำของสีหนุวัน โดยมีแนวคิดที่สำคัญคือ เรื่องการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าเป็นการทูตแนวใหม่ในสมัยนั้น คือ การส่งสัญญาณทางการทูตเพื่อทำให้ประเทศที่มีอุดมการณ์และระบอบการปกครองต่างกัน สามารถหันมาร่วมมือกันในด้านที่ไม่มีความขัดแย้งกันได้นั้นก็คือ

ทางด้านเศรษฐกิจซึ่งทำให้ทุกประเทศในอินโดจีนหันมาเจรจาหรือกันโดยด้านการค้า การลงทุน นอกจากนี้แนวคิดดังกล่าวยังนำไปสู่การสร้างสันติภาพในภูมิภาค เดิมนโยบายของไทยถูกผลักดันให้เผชิญหน้ากับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ตลอดเวลา เมื่อสถานการณ์โลกเริ่มผ่อนคลายได้กลายเป็นโอกาสให้พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ประกาศนโยบาย “เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” เพื่อสร้างสันติภาพที่ถาวรให้เกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และร่วมมือกันทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยไม่ถูกปิดกั้น โดยอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันในขณะนั้น แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม, 2562, หน้า 29)

ภายหลังนโยบายสร้างสันติภาพในอินโดจีนได้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่สร้างชื่อเสียงและเกียรติยศให้ประเทศไทยและพลเอกชาติชาย เป็นอย่างสูง สันติภาพภายใต้นโยบายเปลี่ยนสนามรบให้เป็นตลาดการค้าได้ส่งผลดีต่อการค้าชายแดนซึ่งปกปิดและลักลอบค้าขายกันมานานกว่า 8 ปี ให้กลายเป็นการค้าที่ถูกกฎหมายและสร้างรายได้ เข้าประเทศอย่างมหาศาล มูลค่าการค้ากับกลุ่มประเทศอินโดจีน เพิ่มสูงขึ้นจาก 300 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2531 เพิ่มเป็น 1,200 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2532 และเพิ่มเป็น 2,000 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นบทพิสูจน์วิสัยทัศน์และการใช้นโยบายเศรษฐกิจนำความมั่นคงอันนำไปสู่บรรทัดฐานให้รัฐบาลชุดต่อมาต้องสานต่อสิ่งที่พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้ริเริ่มไว้จนสื่อมวลชนกล่าวขานยกย่อง พลเอกชาติชายว่าเป็น “มิสเตอร์อินโดจีน” อย่างแท้จริงหลังจากนั้นประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนรวมทั้ง จีน ญี่ปุ่น อเมริกา ต่างนำแนวคิดเปลี่ยนสนามรบ เป็นสนามการค้านี้มาใช้ปฏิบัติในเวลาต่อมา นับเป็น Diplomatic Highlight ของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณอย่างแท้จริง (อดิศร หมวกพิมาย, 2562, หน้า 7-8) มูลค่าสินค้าที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว นครพนม ซึ่งเป็นเมืองชายแดนอยู่กันชอยในอดีตก็ได้รับประโยชน์จากนโยบายการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าไปด้วย เนื่องด้วยในจังหวัดนครพนมก็มีการเปิดด่านถาวรด่านชั่วคราวและจุดผ่อนปรนขึ้นถึง 6 แห่ง เพื่อเปิดให้ประชาชนทั้งไทยและลาว ทางด้านเศรษฐกิจ ได้ค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคบริโภคและเป็นจุดเริ่มต้นของมูลค่าการค้าชายของจังหวัดนครพนมเมืองการค้าชายแดนสู่เมืองกลางชอยซึ่งเมืองชายแดนนครพนมในยุคกลางชอยก่อนจะเข้าสู่เมืองปลายชอยเมืองชายแดนที่เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในยุคโลกาภิวัตน์ มีสิทธิการค้าชายมูลค่าการส่งออกและนำเข้าของสินค้าต่าง ๆ ผ่านด่านศุลกากรนครพนม จังหวัดนครพนม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 โดยการนำเข้ามีอัตราเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 ขยายตัวเพิ่มขึ้น

ร้อยละ 268.6 การส่งออกรวมมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 48.5 มูลค่าการค้ารวมทั้งหมดขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 100.6 ดังภาพประกอบ 1

(การค้าชายแดนจังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 – 2558)

ภาพประกอบ 1 มูลค่าการค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (2562, หน้า 8)

จากสถิติมูลค่าการค้าชายแดนของจังหวัดนครพนมตั้งแต่ปี 2553-2558 จะเห็นได้ว่ามูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดในปี 2556 ภายหลังสะพานมิตรภาพแห่งที่ 3 เปิดดำเนินการ โดยสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ เครื่องดื่มชูกำลังและสินค้าการเกษตรแปรรูปเมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการค้าชายแดนระหว่าง 3 จังหวัด ที่มีสะพานข้ามแม่น้ำโขง ได้แก่ หนองคาย มุกดาหารและนครพนม พบว่า การค้าของนครพนมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีมูลค่าถึง 87,104.96 ล้านบาทในปี 2557 สะท้อนถึงศักยภาพด้านการค้าชายแดนที่ได้เปรียบจังหวัดอื่น ๆ โอกาส

ของจังหวัดนครพนม ในยุคกลางชอยเพื่อเดินทางเข้าสู่ยุคปลายชอยที่จะเป็นเมืองชายแดน
 ลุ่มเขตเศรษฐกิจพิเศษ ในยุคโลกาภิวัตน์จะดำเนินไปอย่างไรก็อยู่ที่นโยบายของรัฐในการ
 ส่งเสริมการค้าชายกับประเทศเพื่อนบ้านในการเปิดเสรีทางการค้า ส่งเสริมการขยาย
 การค้าระหว่างอนุภูมิภาคมากขึ้น เนื่องจากการรวมตัวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
 (ASEAN Economic Community : AEC) ในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมาจะช่วยส่งเสริมทั้งการค้า
 การลงทุน และการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนมได้และจังหวัดนครพนมมีโอกาสได้รับ
 ประโยชน์จากความร่วมมือในกลุ่มประเทศที่อยู่ในพื้นที่ Great Mekong Sub region (GMS)
 (ประเทศที่อยู่ลุ่มแม่น้ำโขง ไทย จีน เมียนมาร์ สปป.ลาว เวียดนามและกัมพูชา) อีกด้วย
 และมีโอกาสในการขยายเศรษฐกิจตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-
 ตะวันตก นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงไปยังท่าเรือหุงอ่างในสาธารณรัฐสังคมนิยม
 เวียดนามได้ในระยะ 200-300 กิโลเมตรอีกด้วย (รายงานการค้าชายแดนจังหวัดนครพนม,
 2560, หน้า 5)

การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทยที่ผ่านมามีการบริหาร
 จัดการพื้นที่ในลักษณะเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่แล้ว ในรูปแบบของเขตอุตสาหกรรมส่งออก
 เขตการค้าเสรี เขตปลอดอากร และคลังสินค้าปลอดภาษี ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายและ
 ระเบียบปฏิบัติรองรับให้สามารถดำเนินการจัดตั้งเขตต่าง ๆ ดังกล่าวได้ทันที
 ซึ่งหากสามารถออกแบบพื้นที่และบริหารจัดการให้ครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลาย
 รวมทั้งพัฒนาประสิทธิภาพของ พืชการศุลกากรและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า
 ระหว่างประเทศได้แบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียวได้อย่างแท้จริงจะสามารถพัฒนาสู่การเป็น
 เขตเศรษฐกิจพิเศษที่สมบูรณ์สามารถสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้
 การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะส่งเสริมให้การค้าและการลงทุนขยายตัว และการจ้างงาน
 เพิ่มขึ้น รวมทั้งช่วยให้ระบบเศรษฐกิจในพื้นที่เติบโต นอกจากนี้จะทำให้มีแนวทางและ
 เป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยขับเคลื่อนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของ
 ประเทศให้มีทิศทางเดียวกัน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอาจก่อให้เกิดต้นทุน
 ทางสังคม เช่น การลงทุนพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานการสูญเสียโอกาสจัดเก็บรายได้
 ของภาครัฐจากมาตรการสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ การเวนคืนที่ดินโดยขาดการชดเชย
 ที่เหมาะสมการสูญเสียพื้นที่ป่าไม้การลดทอนที่ดินสำหรับทำการเกษตรและความไม่เสมอ
 ภาคของการพัฒนาระหว่างพื้นที่ เป็นต้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดนครพนม, 2562,
 หน้า 12)

รูปแบบของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามลักษณะพื้นที่และกิจกรรม มีลักษณะเป็นพื้นที่ Free Trade Zone พื้นที่การค้ากำหนดขอบเขตชัดเจน เช่น คลังสินค้า การขนถ่ายสินค้า พิธีศุลกากร และ Re-Export ลักษณะพื้นที่ Export Processing Zone นิคมอุตสาหกรรม และกิจกรรมเน้นการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตหรือประกอบ สินค้าเพื่อการส่งออก ลักษณะพื้นที่ Enterprise Zone พื้นที่เศรษฐกิจถดถอยอาจเป็นพื้นที่ จำกัดในเขตเมืองหรือบริเวณกว้างในชนบทและกิจกรรมมีการจ้างแรงงานจำนวนมาก เพื่อฟื้นฟูสภาพทางสังคมและกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน ลักษณะพื้นที่ Free Port พื้นที่ คักยภาพสูง มีการกำหนดขอบเขตชัดเจน เช่น ท่าเรือท่าขนถ่ายสินค้าท่าอากาศยาน และ กิจกรรมครอบคลุมหลากหลาย เช่น การค้าโลจิสติกส์ ธุรกิจบริการการผลิต การเพิ่ม มูลค่าสินค้า และลักษณะพื้นที่ Specialized Zone ขึ้นกับลักษณะกิจกรรม และประเภท อุตสาหกรรม เช่น ใกล้แหล่งพลังงาน/ วัตถุดิบ และกิจกรรมเน้นเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น ปิโตรเคมี เทคโนโลยีศูนย์บริการธุรกิจท่องเที่ยว

จากการตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นโอกาสและประโยชน์ที่จะได้รับ ได้แก่

- 1) การค้าเสรีก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพตามหลักเศรษฐศาสตร์ ในเรื่องการค้าเปรียบ โดยเปรียบเทียบ อาทิการแบ่งงาน การผลิตสินค้า การประหยัดอันเนื่องมาจากการลด ต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วย (Economy of Scale) เมื่อผลิตจำนวนมากจะทำให้ต้นทุนถูกลง
- 2) ช่วยเพิ่มโอกาส ในการส่งออกสินค้าและบริการ ด้วยการรักษาดุลการค้าเดิมการขยาย ตลาดใหม่การลดอุปสรรคทางการค้ารูปแบบต่าง ๆ ทั้งมาตรการที่เป็นภาษีและไม่ใช่ภาษี
- 3) สร้างบรรยากาศการลงทุน เขตที่มีการจัดทำเขตการค้าเสรีจะเป็นตลาดที่ใหญ่ และ กลายเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ให้ย้ายฐานการผลิตและการลงทุนมา ในประเทศของตน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่ประชาชนของ ประเทศนั้น ๆ
- 4) สร้างพันธมิตรทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มบทบาทและอำนาจต่อรอง ในเวทีโลก
- 5) การเปิดการค้าเสรีส่งผลทางอ้อมในการปรับตัวของอุตสาหกรรมที่รัฐบาล เคยปกป้อง ทำให้ต้องปรับตัวเรียนรู้ เพื่อให้สามารถจะต่อสู้แข่งขันได้ในตลาดเสรี
- 6) ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีงานทำ มีทางเลือกในการอุปโภคบริโภคสินค้า ได้หลากหลายและราคาถูกลง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2562, หน้า 1-2)

ดังนั้นในการพัฒนาจังหวัดนครพนมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงต้องให้ ความสำคัญ ทั้งในด้านการบริหารการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง

และด้านกายภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์เพื่อหาแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จากพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ สอดคล้องกับ สรียนต์ ธัญกิจจานุกิจ (2556, หน้า 36) ได้ศึกษาเรื่องเส้นทางเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การค้า การลงทุนของประชาคมอาเซียน : เชียงราย-เชียงใหม่ ได้เสนอประเด็น การพัฒนาเชิงนโยบายที่สำคัญ ได้แก่ 1) ควรให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นกับการจัดวางผังเมือง เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาในอนาคต 2) ปัจจัยสำคัญที่จะสร้างให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและนำรายได้สู่ชุมชน 3) เมืองเชียงใหม่และเส้นทาง R3 ยังมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางกิจกรรมทางเศรษฐกิจศูนย์กลางหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ขณะที่ อภิชาติ อำนาจช่วย (2558, หน้า 183) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อรองรับนิคมอุตสาหกรรม จังหวัดกาญจนบุรี ลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพ บ้านพุน้ำร้อน จังหวัดกาญจนบุรี มีวิถีชีวิตที่นำศึกษาและเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีการค้าการขนส่งจากนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึก ทวายในประเทศพม่า ซึ่งมีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางด้านกายภาพของเมืองที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตหลายด้านเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ ด้านการพัฒนาพื้นที่ต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรีให้เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจภาคตะวันตก

จังหวัดนครพนมได้ถูกกำหนดเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2558 ตามประกาศของคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ประกอบด้วยท้องที่ 2 อำเภอ 13 ตำบล ซึ่งได้แก่ ตำบลกุดชุม ตำบลท่าค้อ ตำบลนาทราย ตำบลนาราชควาย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ตาก ตำบลหนองแสง ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม และตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาไว้แล้ว ซึ่งลักษณะเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนมที่ต้องดำเนินการ ได้แก่ 1) ศูนย์กลางขนส่งและโลจิสติกส์ 2) เมืองผลิตอาหารปลอดภัยและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร 3) เมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและในระยะเวลาที่ผ่านมาจังหวัดนครพนม มีการขับเคลื่อนเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมทางด้านเศรษฐกิจ โดยได้มีการจัดงานเปิดตัวเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักลงทุนได้ทราบถึงศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม รวมทั้งสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน เส้นทางการค้า การขนส่ง กฎระเบียบ การนำเข้า และส่งออกสินค้าไปต่างประเทศ นอกจากนั้น

ทางด้านกายภาพได้มีการเตรียมพื้นที่ คือ ที่ดินสาธารณประโยชน์ “โคกภูกระแต” เนื้อที่ 2,938 ไร่ 2 งาน 47 ตารางวา ซึ่งได้ถอน เป็นที่ราชพัสดุแล้ว แต่การดำเนินการ ยังไม่สามารถตอบสนองของความเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีสาเหตุหลาย ประการ เป็นต้นว่าไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานสร้างสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่เพียงพอ รวมทั้งสิทธิประโยชน์ ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนครพนมยังไม่มีที่ชัดเจน เช่น ความชัดเจนของกิจกรรม เป้าหมาย อัตราค่าเช่าที่ดิน การพิจารณาพื้นที่ที่รัฐจัดสรรให้เอกชนเช่า สิทธิประโยชน์ด้าน ภาษีอากรและการลงทุนที่ควรจะให้พิเศษกว่าพื้นที่ปกติที่ BOI กำหนดประการสำคัญในการ ดำเนินการที่ผ่านมา และในด้านสังคม ของภาคประชาสังคมยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนด ยุทธศาสตร์ผลประโยชน์ยังไม่กระจายถึงประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นจังหวัดนครพนมซึ่ง อาจจะทำให้เกิดความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจผลประโยชน์ไปตกอยู่กับกลุ่มธุรกิจ บางกลุ่มหรือที่เรียกว่า “รวบกระจุก จนกระจาย” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจจังหวัดนครพนม, 2562, หน้า 13-14)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบาย การพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อรู้ให้ทันกับแนวโน้ม และการเปลี่ยนแปลงในประเทศเพื่อบ้านซึ่งรวมทั้งการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน และปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์และดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านกายภาพให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การผ่านแดน การพัฒนาระบบ สาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนและเมือง ชายแดน การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป ในอนาคต

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดน สู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัยไว้ดังนี้

1. พัฒนาการของจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไร

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นอย่างไร
3. ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนเป็นอย่างไร
4. นำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่ชัดเจนเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
4. เพื่อนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ได้ทราบพัฒนาการของจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมและปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา พร้อมทั้งเป็นข้อมูลสารสนเทศทั้งด้านการท่องเที่ยวจังหวัด พาณิชยกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด และองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนใจเกี่ยวกับการค้าในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3. ได้นำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดนครพนม เมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดอำเภอและตำบลในการจัดแผนพัฒนาองค์กรต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1.1 ประชากร จำนวน 708,350 คน จำแนกเป็นหญิง จำนวน 354,761 คน และชาย จำนวน 353,589 คน (แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม 4 ปี พ.ศ. 2558–2561, หน้า 5)

1.2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายตามระยะของการวิจัย ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ศึกษาพัฒนาการของจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน จำนวน 10 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาจังหวัดนครพนมมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน รวมถึงเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครพนมที่เห็นการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่อดีตได้แก่

1.1 ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ ได้แก่ 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม 2) วัฒนธรรมจังหวัดนครพนม 3) นายกเทศมนตรีเมืองนครพนม 4) พาณิชยจังหวัดนครพนม

1.2 ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน ได้แก่ 1) ผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการพนักงานเทศบาลจังหวัดนครพนม 2) นายกสมาคมพ่อค้าจังหวัดนครพนม 3) ประธานสมาคมผู้สูงอายุจังหวัดนครพนม

1.3 ผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน ได้แก่ 1) อดีตข้าราชการระดับสูงของจังหวัดนครพนม 2) อดีตนายกเทศมนตรีเมืองนครพนม 3) ประธานคลังสมองจังหวัดนครพนม เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปหรือศึกษาพัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมือง และด้านกายภาพจากอดีตจนถึงปัจจุบันของจังหวัดนครพนม

ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารการพัฒนาจังหวัดนครพนม เมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 25 คน เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 8 คน เป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดนครพนมสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ 1) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน 2) รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม 3) อดีตผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษกองทัพบก (แม่ทัพน้อยที่ 2) 4) ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม 5) นักวิชาการระดับอุดมศึกษา 6) รองผู้อำนวยการองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 7) อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ 8) ประธานหอการค้ากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2

2.2 กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการยืนยันข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยตอบแบบสอบถาม จำนวน 17 คน เป็นผู้ที่มีบทบาทในการพัฒนาจังหวัดนครพนมสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษในระดับปฏิบัติการ ได้แก่ 1) หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครพนม 2) เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครพนม 3) นายด่านศุลกากรจังหวัดนครพนม 4) คลังจังหวัดนครพนม 5) สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดนครพนม 6) อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย 7) ประธานสมาคม SMEs 8) อดีตนายกเทศมนตรีเมืองนครพนม 9) นายองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 4 คน 10) ที่ปรึกษารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี 11) นักจัดรายการวิทยุอิสระ 12) นายกสโมสรโล่ออนนครพนม 13) ประธานชมรมผู้สื่อข่าวจังหวัดนครพนม และ 14) นายกสโมสรโรตารีจังหวัดนครพนม

ระยะที่ 3 กลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ศึกษาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการบริหาร การพัฒนาเมืองชายแดน จำนวน 10 คน เป็นผู้ที่มีการปฏิบัติงานในช่วงบุกเบิก การพัฒนาเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดนครพนม ทั้งที่อยู่ในภาครัฐและ เอกชน และภาคประชาชน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

3.1 ผู้ให้ข้อมูลภาครัฐ รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 คน จำแนกเป็น 1) รองผู้ว่า ราชการจังหวัดนครพนม 2) นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดนครพนม 3) อุตสาหกรรม จังหวัดนครพนม และ 4) ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภูมิภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2 ผู้ให้ข้อมูลภาคเอกชน จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ประธานหอการค้าจังหวัด นครพนม 2) ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครพนม 3) ประธานสภาเกษตรกรจังหวัด นครพนม

3.3 ผู้ให้ข้อมูลภาคประชาชน จำนวน 3 คน ได้แก่ ตัวแทนภาคประชาชน เกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและเอื้อต่อการพัฒนาเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ระยะที่ 4 กลุ่มเป้าหมายในการนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการ พัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวน 30 คน เป็นผู้ที่มิวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโทขึ้นไปหรือมีประสบการณ์ทำงานในจังหวัด นครพนมไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ นครพนมในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่นทั้งที่เป็นภาครัฐ และเอกชน ได้แก่

1) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม 2) พาณิชย์จังหวัดนครพนม 3) อุตสาหกรรมจังหวัด นครพนม 4) การค้าภายในจังหวัดนครพนม 5) ตัวแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6) วัฒนธรรมจังหวัดนครพนม 7) เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดนครพนม 8) ด่านศุลกากรนครพนม 9) คลังจังหวัดนครพนม 10) ตัวแทนหอการค้า จังหวัดนครพนม 11) แรงงานจังหวัดนครพนม 12) ตัวแทนสภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จังหวัดนครพนม 13) ตัวแทนสภาอุตสาหกรรมจังหวัดนครพนม 14) ตัวแทนสำนักงาน จังหวัดนครพนม และ 15) ชนสงจังหวัดนครพนม เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหาร การพัฒนาของเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา 2) แนวคิดเกี่ยวกับชายแดน 3) แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่ 4) แนวคิดเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ

5) บริบทเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม และ 6) งานวิจัยเกี่ยวข้อง

3. ขอบเขตพื้นที่วิจัย

จังหวัดนครพนม เมืองชายแดนจากจังหวัดที่อยู่สุดปลายทางที่ชายแดน ได้เปลี่ยนมาเป็นเมืองกลางซอยและเป็นเมืองประตูการค้าที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์และนครพนมเมืองชายแดน มีอำเภอที่ติดกับชายแดนของ สปป.ลาว และมีจุดการค้าชายแดน ประกอบด้วย จุดผ่านแดนถาวรสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 3 จุดผ่านแดนถาวรด้านเทศบาลเมืองนครพนม จุดผ่อนปรนด่านบ้านหนาดท่า ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จุดผ่อนปรนด่านบ้านท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จุดผ่อนปรนด่านบ้านโพธิ์ไทร ตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง และจุดผ่อนปรนด่านธาตุพนมสามัคคี อำเภอธาตุพนม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดนครพนมในการบริหารการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการขนส่งและโลจิสติกส์ เมืองผลิตอาหารปลอดภัยและอุตสาหกรรมแปรรูปการเกษตร และเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประโยชน์ที่จะได้รับภายใต้เขตเศรษฐกิจพิเศษ

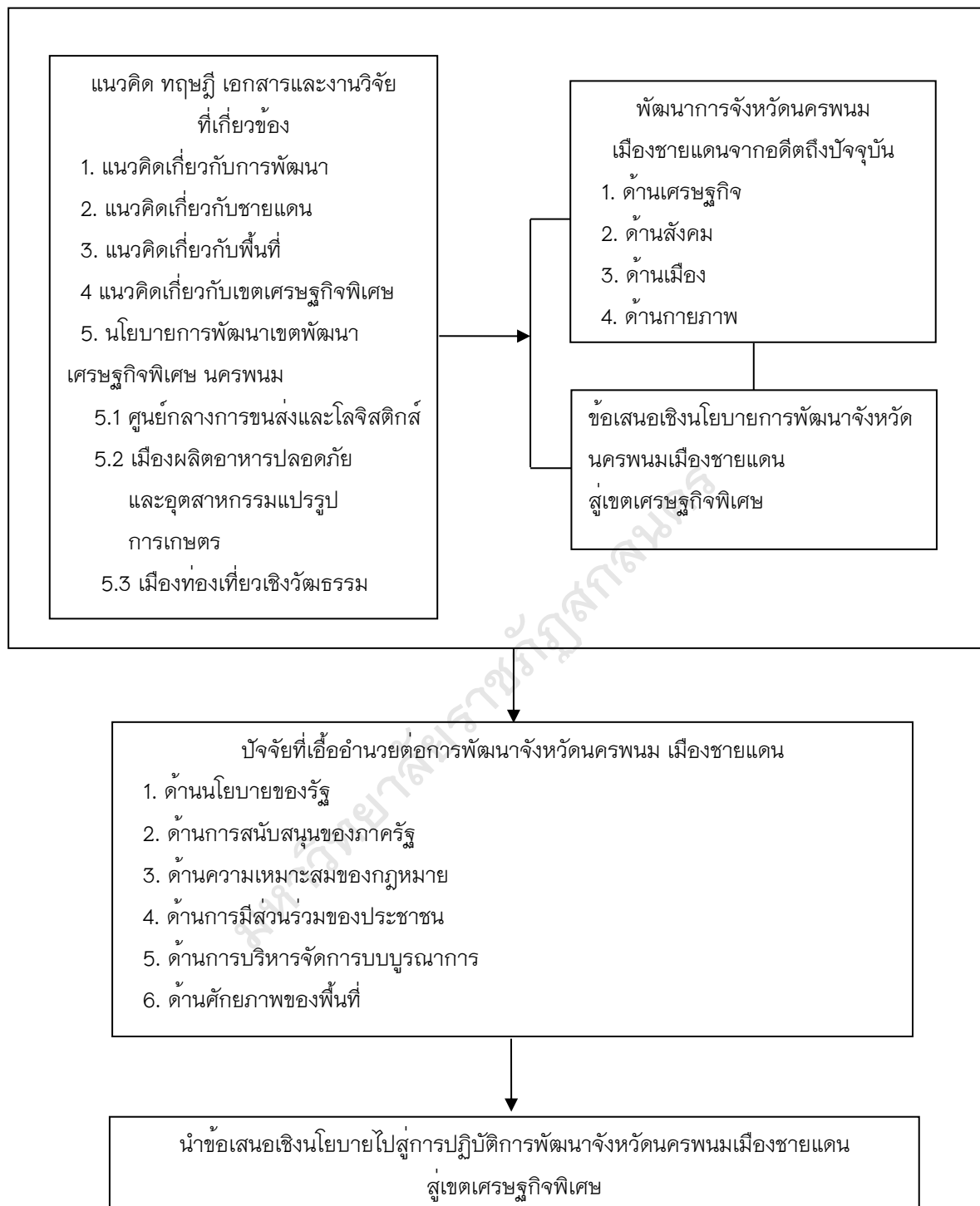
- 1) เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของพื้นที่สร้างประโยชน์จากความเชื่อมโยงกับฐานการผลิตหลักของประเทศ ภูมิภาคและประเทศในภูมิภาค ดึงดูดการลงทุนจากในและต่างประเทศและตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาประเทศในภาพรวม
- 2) มีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์พื้นที่และการส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่อย่างเป็นระบบได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ 3) คุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ดีขึ้น มีการจ้างงานและเพิ่มรายได้ให้ชุมชน รวมถึง มีกฎระเบียบและแนวทางการกำกับดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ได้มาตรฐานและมีการบังคับใช้ที่เข้มแข็ง 4) แก้ปัญหาข้อจำกัดเดิมในพื้นที่และการป้องกันผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ เช่น ปัญหาขาดแคลน แรงงานไร้ทักษะ ปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือความแออัดของด้านพรมแดน 5) เป็นพื้นที่ลำดับความสำคัญสูงที่ได้รับการสนับสนุนเชิงนโยบายและงบประมาณและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานจากภาครัฐ และ 6) สามารถเสริมสร้างศักยภาพความแข็งแกร่งของหน่วยงาน ภาคเอกชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งแต่ การวางแผนบริหารจัดการ และการติดตามประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่ดังกล่าวในการศึกษาครั้งนี้

4. ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดน
 สู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2560-2562
 รวมระยะเวลา 2 ปี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดน
 สู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมี
 ระยะเวลาดำเนินการ 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาพัฒนาการของจังหวัดนครพนมเมือง
 ชายแดนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ระยะที่ 2 ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัด
 นครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 3 ศึกษาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการ
 พัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และ ระยะที่ 4 นำข้อเสนอเชิง
 นโยบายไปสู่การปฏิบัติการการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ
 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิตยสารศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดน
สู่เขตเศรษฐกิจพิเศษผู้วิจัยได้นิตยสารศัพท์เฉพาะ ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดน หมายถึง แนวทางหรือวิธีการ
ของจังหวัดนครพนมที่นำมาใช้ในการบริหารการพัฒนาที่เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนา ทั้งด้าน
เศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการเมืองและด้านกายภาพ รวมทั้งการพัฒนาหรือปรับปรุง
การบริหารภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนมและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนม โดยให้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนา
จังหวัดนครพนมเมืองชายแดนสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษในแต่ละประเด็น ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพทางการท่องเที่ยวและบริการ ประกอบด้วย

1) ส่งเสริม สนับสนุนเมืองศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) ส่งเสริม สนับสนุนการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 3) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์กลางการค้าปลอด
ภาษี 4) ส่งเสริม สนับสนุนการยกระดับคุณภาพการให้บริการ และ 5) ส่งเสริม สนับสนุน
ศูนย์กลางการแสดงสินค้าระหว่างประเทศ

2.2 ด้านการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตรเป็นมิตร
กับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม สนับสนุนการเลี้ยงโคเนื้อ ไก่ไข่ สุกรในประเทศ
เพื่อการส่งออก 2) ส่งเสริม สนับสนุนโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการแปรรูปเนื้อสัตว์เพื่อเพิ่ม
มูลค่าสินค้าและการส่งออก 3) ส่งเสริม สนับสนุนเป็นเมืองผลิตอาหารปลอดภัยและ
อุตสาหกรรมการแปรรูปทางการเกษตร 4) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์กลางการผลิตสิ่งทอ
และเครื่องนุ่งห่ม 5) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์กลางธุรกิจการค้าส่งและตลาดกลางสินค้าทาง
การเกษตร และ 6) ส่งเสริม สนับสนุนสินค้าการเกษตรปลอดภัยจากสารเคมี

2.3 ด้านการพัฒนาการค้าและการลงทุน ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม
สนับสนุนการแสวงหาความร่วมมือการค้า การลงทุนกับต่างประเทศ 2) ส่งเสริม สนับสนุน
การประชาสัมพันธ์เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม 3) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์กลางคมนาคม
ระบบโลจิสติกส์ 4) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์ซ่อมอากาศยานและศูนย์ฝึกอบรมการซ่อมบำรุง
อากาศยาน และ 5) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์กลางอาหารและยา 6) การส่งเสริม สนับสนุน
ศูนย์กลางคลังสินค้าระหว่างประเทศและ 7) ส่งเสริม สนับสนุนศูนย์ส่งเสริมเศรษฐกิจ
การค้าผ่านแดนจังหวัดนครพนม

2.4 ด้านการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างสุขอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม สนับสนุนเมืองแห่งการอยู่อาศัยเชิงสุขภาพ 2) ส่งเสริม สนับสนุน เมืองศูนย์กลางการรักษายาบาล 3) ส่งเสริม สนับสนุนการผลิตบุคคลสาธาณสุข ระหว่างประเทศ 4) ส่งเสริม สนับสนุนด้านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ 5) ส่งเสริม สนับสนุน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) ส่งเสริม สนับสนุนการรักษาความมั่นคงและความปลอดภัย

3. ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมเมืองชายแดน หมายถึง สิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดนครพนมให้บรรลุเป้าหมาย ประกอบด้วย

3.1 ด้านนโยบายของรัฐ หมายถึง การดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมในด้านนโยบายของรัฐที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.2 ด้านการสนับสนุนของภาครัฐ หมายถึง การดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมในด้านการสนับสนุนของภาครัฐที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.3 ด้านความเหมาะสมของกฎหมาย หมายถึง การดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมในด้านความเหมาะสมของกฎหมายที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.5 ด้านการบริหารจัดการบวรณาการ หมายถึง การดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมในด้านการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

3.6 ด้านศักยภาพของพื้นที่ หมายถึง การดำเนินการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาจังหวัดนครพนมในด้านนโยบายของรัฐที่ทำให้บรรลุเป้าหมายของเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4. นำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการระดมความคิดเห็นในการสนทนากลุ่มเพื่อทดลองนำข้อเสนอเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติกับ

กลุ่มเป้าหมายจังหวัดนครพนม โดยจัดทำในรูปแบบของโครงการ/ กิจกรรมในการนำไปสู่ การตามข้อเสนอเชิงนโยบายที่พัฒนาขึ้น

5. เขตเศรษฐกิจพิเศษนครพนม หมายถึง ขอบเขตพื้นที่สาธารณูปโภค เช่น การขยายตลาด ไฟฟ้า น้ำประปา และการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประชากรของโลก ถูกหลอมรวมกลายเป็นสังคมเดียว กระบวนการนี้เกิดจากแรงอิทธิพลร่วมของเศรษฐกิจ เทคโนโลยีและสังคม-วัฒนธรรม และการเมืองบริเวณที่ที่คณะกรรมการนโยบายประกาศ กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษซึ่งรัฐจะสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาระบบการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จที่สอดคล้องกับระบบ ASEAN Single window และการดำเนินการอื่นที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจท่องเที่ยว ที่คณะกรรมการนโยบายประกาศกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 คือ ตำบลกรูด ตำบลท่าค้อ ตำบลนาทราย ตำบลนาราชควาย ตำบลในเมือง ตำบลบ้านผึ้ง ตำบลโพธิ์ตาก ตำบลหนองญาติ ตำบลหนองแสง ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมือง นครพนม และตำบลโนนตาล ตำบลรามราช ตำบลเวินพระบาท อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม